

Γιάννης Μανουσάκης

«Στην Ελλάδα οι καλοί παίκτες είναι σε λάθος θέση ή στον πάγκο»

Η

ελληνικότητα είναι αίσθημα ή συνείδηση; Είναι η συλλογική αλληλεγγύη που αναδύεται από το συναίσθημα όλων αυτών που πράξαμε στο παρελθόν, αλλά και από τη σύγχρονη επιθυμία μας να προβούμε σε νέες πράξεις.

Πώς φτάνει σε εσάς η κρίση της Ελλάδας; Σαν ένα ψυχικό βάρος που πιέζει βάραινα το στήθος μου, για να το ξεσκίσει και να τιναχτεί στον αέρα.

Ποιος φταίει; Ο νεοελληνισμός που πάσχει από τις θυσίες τις οποίες απαιτεί η αποκήρυξη του ατομικού συμφέροντος εν ονόματι του συλλογικού. Η Ελλάδα έχει ήδη αρκετούς αγίους, σοφούς και ήρωες. Οχι ότι δεν χρειάζονται νέοι, αλλά, τέλος πάντων, οι υπάρχοντες φτάνουν για να στηθεί μια ισχυρή ομάδα... Αρκεί να κατανοήσουμε ότι χρειάζεται και συλλογικό παίξιμο. Σήμερα, έχουμε ανάγκη από ένα ομαδικό πνεύμα παρά από μεγάλες ιδέες, οι περισσότερες από τις οποίες είναι ήδη γνωστές και χιλιοδιατυπωμένες.

Πώς φαντάζεστε τον Έλληνα της μετά την κρίση εποχής; Ο Έλληνας είναι φτιαγμένος από σκληρό υλικό, όπως η πέτρα, σπάει, αλλά δεν λυγίζει. Όταν όλα καταστρέφονται, μπορεί να ξαναρχίζει όταν όλα χαλάνε, μπορεί να τα ξαναχτίζει.

Τι πιο μικρό ελληνικό αγάπησα. Ένα μοναχικό, σπασμένο μάρμαρο που «συλλογείται»...

Η υπέροχη εκδοχή των Ελλήνων. Σε ένδοξες στιγμές αλλά και στις εθνικές συμφορές, όταν έγιναν λάθη, ο Έλληνας, άθελά του, είναι ένας δραματικός ηθοποιός, μονάχα που δεν προσποιείται, δεν ποιεϊ ήθος όπως ο επαγγελματίας ηθοποιός, αλλά ο ίδιος εκφράζει ένα ήθος πηγαίο, ζωντανό και ανυπόκριτο, εξωτερικεύοντας έτσι τα μύχια της ωραίας ψυχής του.

Ο, τι με απογοητεύει. Το ότι όλα σήμερα φαντάζουν πεζά, χωρίς δράμα. Στο τωρινό κοινωνικό παιχνίδι, οι καλοί παίκτες είναι σε λάθος θέση ή στον πάγκο. Οι συντεχνί-

ες, ο ατομικισμός, η δολιχότητα, το ρουσφέτι, «βάζοντας γκολ με το χέρι», δημιουργούν απορίες και απογοήτευση στο πλήθος. Η ανασφάλεια ενισχύεται, οι δεσμοί φθείρονται και κοντολογίς «το παιχνίδι είναι στημένο», ο «διαίτητής-κράτος» μιλημένος.

Με ποια ταυτότητα οι Έλληνες περιέρχονται τον σύγχρονο κόσμο;

Πολίτες χωρίς σύνορα, κουβαλώντας μια βαριά ιστορική κληρονομιά.

Παράγει πολιτισμό ο σημερινός Έλληνας ή είναι προσκολλημένος σε μια ρητορική ελληνικότητα; Παράγει λίγο. Κάποτε πρέπει να κατανοήσουμε ότι ο κάθε πολιτισμός είναι θνητός, εύθραυστος, όπως η ζωή. Πιστεύω ότι, ως λαός, δεν εξαντλήσαμε μόνο τα χρηματικά αποθέματά μας, αλλά και τα ιστορικά. Είναι ανώφελο πλέον να κρυβόμαστε πίσω από τα παλιά ένδοξα έργα, αφού αυτά έπαψαν να μας προστατεύουν, ανήκουν στην ανθρωπότητα. Πέρασαν στην αιωνιότητα, ενώ εμείς, για να συνεχίσουμε να υπάρχουμε, πρέπει να συνεχίσουμε να μαθαίνουμε, να δημιουργούμε πολιτισμό.

Η αδιαπραγμάτευτη ελληνική αλήθεια μου. Αυτό που θα λέγαμε ελληνικές αισθήσεις μέσα στους αιώνες, που απορρέουν από το έργο σοφών, αγίων και πρώτων ποιότητας, ως επακόλουθο μιας καταπληκτικής γεωγραφικής, φυλετικής και ιστορικής συγκυρίας. Χάρη σ' αυτές τις αισθήσεις υπάρχουμε ακόμη και στις σημερινές χαμπλόφωνες ώρες που ο ελληνικός χώρος είναι γεμάτος από καταπληκτική ενέργεια! Οι αξίες, οι μεγάλοι άντρες, τα έργα ίσως να ξαναβρούν ντροπαλά τη θέση τους, ενόσω το φάσμα αλληλεγγύης, δικαίου και ηθικής απλώνει δειλά τα ποικίλα χρώματά του, φωτίζοντας μ' ένα αμυδρό φέγγος το αποπνεόν ελληνικό πνεύμα.

Η Οδός των Ελλήνων στον παγκόσμιο χάρτη - ορίστε την. Οικουμενική. Χαρακτηρίζεται από ηρωικές πράξεις, πάθη και βάσανα, καθώς και από έναν μόνιμο, βαθύ πόθο, όπως του Οδυσσέα: «Αχ, να μπορούσα να γυρίσω σπίτι μου»...

* Ο Γιάννης Μανουσάκης είναι διακεκριμένος καθηγητής Πληροφορικής στο Πανεπιστήμιο Paris II Orsay, στο Παρίσι.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΤΙΤΙΝΑ ΣΑΛΑΜΑΤΖΗ